

INSTITUTIONES

Theologiae, Philosophiae, Iurisprudentiae, Medicinæ
& aliarum Disciplinarum. *No 15*

92° 15

DE LIBATAE

A PVERO SEPTENNI

IACOBO MARTINO MODANESI
Natiuitate Veneto, Educatione Bononiensi, Genere Mutinensi.

PRAEMONSTRANTE

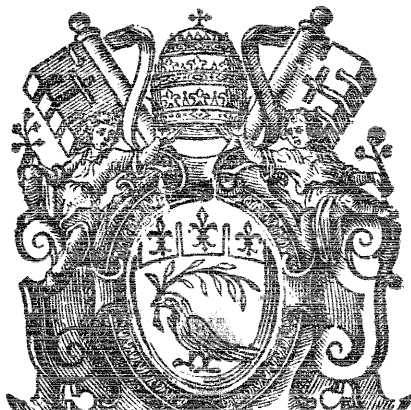
*F. Io. Baptista Mezzetto Ord. Seruorum B. M. V. à But.
S. Theol. Doct. Collegiato in Bononiensi Uniuersitate*

ET EXPONENTE

PUBLICO EXAMINI ATQVE DISCEPTATIONI
Per extractionem faciendæ.

Romæ apud S. Marcellum, die Pentecostes. Anno 1647.

ET DABITVR CVICVNQVE LOCVS.

INSTITUTIONES

de M. ...

M. ...

De ...
se halla ...
que ...
Remo ...

INSTITUTIONES

...

INSTITUTIONES

...

...

INNOCENTIO

DECIMO

TOTIVS ORBIS CHRISTIANI

MODERATORI MAXIMO.

FF. Iō: Baptista Mezettus Seruita S. Theol. Magister,
Doctōr Coll. Bonon.

ET IACOBI MARTINI MODANESII PVERI SEPTENNIS
In Elementis Disciplinarum Institutor.

ANCEPS animo voluebam B.^{me}
Pater, An Septenni in Puerulo
innocenti reuereri deceret TE
INNOCENTEM. Oppone-
bairi mihi maxima solum Ma-
ximis deberi: At DEVM Ipsum
ter Maximum, sibi paruulos aduocantem Sala-
mon ipse proponens cum præluxit, dubitationis
tenebras vicit; claraque tunc tandem refulsit in-
lūce, tum paruula decere Maximos, tum Maximi
esse, non maxima ex magnis, sed ex minimis fa-
cere maxima. Ecce ergo iure suo vtitur Paruulus
hic, dum hilari, atque in lætitiā ornato vultu,

Te querit, atque vt par est, obsequentiſſimus vene-
ratus. Nec mirum, ſi ad INNOCENTEM inno-
cens diuertat, Tua enim præuolans Columba puel-
lum allexit, quæ Innocentiæ candore, non tam
Nomen, quam Animum Tuum, feliciter fanè,
quando candidè inter LILIA prænuntiat. Puerum
tibi exhibeo rationem præripientem tempori, qui
ſummis labris Diſciplinarum fluenta ætatem præ-
currens delibauit, vt tandem fælices & ſapidòs
virtutis latices pleno ore adultus exhauriat. Gran-
dia non exhibeo SEDI TVÆ, vt quæ maximis iam
aſſueta eſt, in minimis huius Pueri, quæ noua
ſunt & ignota, ſibi tanquam in Filio Parens com-
placeat. Tota Tibi triumphat (vt vides) Eccleſia:
nec enim Pacis Regina triumphum oportunius
ageret, quam ſub Columba. Vna tui Turcica Lu-
na curruſ non ſequitur Sphæras, quia nondum
plena, neque enim quæ deficiunt Tua ſunt. Quan-
do denique in Orbem creuerit, vt meditatur, tunc,
rotatibus apta, curru ſubiectabitur Tuo, vt citius
& clarius in Pacis Capitolium euehare. Faxit
Deus, vt in Eccleſia ſua laus hæc maxima perficia-
tur, & ab ortu ad occaſum Solis Dei noſtri lauda-
bile nomen fiat in Te, atque noſtro hoc Æuo ve-
rum ſit dicere, Tua præuolante COLUMBA
*oriatur in diebus tuis Orbi Chriſtiano abundantia
pacis, donec auferatur Luna.*

ROMANO LECTORI.

LAMPRIDEM multi quærentur *Artem perlongam esse, Vitam brevem; & en tibi in Puerulo Ars abbreviata, non quidem solo arbitrio, sed iuxta Concilij ultimi Lateranensis prudentissimum consilium: etenim Sessione octava Catholicos exhortatur, ut humanarum disciplinarum è fontibus, Aegyptiorum canum amuli, scatentes erroribus aquas currentes vix lamberent quando eorum finis non Eloquentia Ciceromana, sed Virtus Christiana est, cui reliquus omnis pugnat, ut aquam est, scientiarum exercitus. Et ecce tibi Puerum rationem præripientem tempori, qui summis labris Disciplinarum humanarum fluentia at atem præcurrens, noua metodo, sed non absque ratione delibauit, ut tandem felices, & sapos Virtutis latices pleno ore adultus (fauente Deo) exhauriat. Atque quò melius diuerteret quam ad te Roma, quam Virtutum omnium*

regnum agnoscit, atque Santissima rore exundantem mira-
tur uniuersus Orbis? Quid tibi grandia exhiberem, Roma,
que iam in maximis, hoc est in tuis rebus, tibi tu ipsa decre-
uisti? Ve mirareris minima in hoc Puerō danda erant, ut
qua maximis assueta es, minima, que tibi noua sunt, & igno-
ta tandem lato vultu susciperes: Et quando Diuinum Ver-
bum breue factum in homine mirabile fuit Orbi, non mirum
erit si verbum idem, per suum auxilium in homine breui, hoc
est in Puerō, breue pariter factum (saltem in restrictione
tot definitionum, diuisionum, & causarum) mirandum
se faciat Vrbi.

DILVCIDATIO SCHEMATIS

Iuxta literas Alphabeti in eo positas.

- A. V** T Populum innocentem, pariat Ecclesia aduocatur à Deo tanquam Columba, vt habetur in Cant. cap. 2.
- B.** Cruciatur Sponsa, Ecclesia Dei Militans, vt pariat talem Populum, per multas enim tribulationes oportet nos catholicos adire Calum, vt colligitur tam ex Apocalipsi cap. 12. quam ex Actib. Apost. cap. 18.
- C.** Hostis Ecclesia Zabulon membris, atque capitibus suis Schismaticis, Hereticis, Infidelibus stat coram CHRISTI Ecclesia, vt filium eius deuoret Populum Sanctum, vt habetur ex Apoc. cap. 12.
- D.** At Michael Archangelus Protector Sancte Ecclesie stat pro Animabus iustis, contra Draconem, & committitur pralium, & fit Victoria. Apoc. 12.
- E.** Dracone triumphato, destructis aduersitatibus, & erroribus vniuersis; Toto Orbe in pace composito, videbimus Ciuitatem sanctam Hyerusalem nouam, Ecclesiam Dei descendentem de Calo virtutibus diuinis decoratam, & tanquam Sponsam ornatam Viro suo Apoc. cap. 21.
- F.** Fulgoribus Ecclesie inductæ gentes ex omnibus Terra partibus fluent, & venient ad Ecclesiam Christi, ut à Isaias 2. & Apoc. cap. 21.
- G.** Verum si imitati non fuerit INNOCENTIAM Paruulorum non ingredientur sanctam Ciuitatem, vt inquit Christus apud Matth. cap. 18.
- H.** Ramum igitur Oliuæ portans Columba INNOCENS PACEM orbi Catholico auguratur, vt sub implexu PACIS, & Iustitia FIAT VNVM OVILE, ET VNVS PASTOR.

Actas Pueri iuxta fidem Baptismi

Die 14. Mensis Martij 1647.

Ego Natalis Surianus Archipresbyter Sancta Mariae de Racano Adriensis Diocesis attestor me adinuensse in Libris Baptizatorum dicta Ecclesia memoriam huius verbi adnotatam videlicet.

13. Nouembris 1639.

Ego Ioannes Baptista Sega Baptizauit Infantem natum die 11. Currentis hora decima, ex Francisco Modanense, & Francisca Coniugibus, cui nomen fuit impositum Iacobus Martinus Patrini fuerunt Alphonsus Baldo, & Lucia Armelina ambo de hac plebe, &c. in quorum fidem &c. Dat. Racani die & Anno supradicto.

Idem qui supra scripsi, & solito sigillo muniui.

IOANNES PAVLVS SAVIVS

Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Adriensis.

Vniuersis, &c. Fidem facimus & attestamur supradictum Admodum R.D. Natalem Surianum qui supradicta scripsit & subscripsit esse talem qualem se fecit, ac virum bonæ conditionis & famæ cuius scripseris, & subscriptionibus huius plena fides adhibetur & ubique merito est adhibenda. In quorum &c.

Dat. Rhodigij in Palatio nostro die 15. Martij 1647.

Hyacinthus Bixuccius Can. Episc. Adriensis Mandato.

Locus ✕ sigilli Episcopalis

Locus ✕ sigilli Parochiæ.

DE SCRIPTVRA SACRA, ET ECCLESIA ROMANA.

VM ab Infantia Litteris sacris vacare commen-
detur à Paulo ad Tim. 2. ideo à scriptura Diuina
exordientes delibauimus libros veteris & noui
Testamenti, per huiusmodi Tractatus videlicet .
De Canone Sacrorum Librorum . De historijs quæ con-
tinentur in ipso compendiosè . De Versione, De sen-
sibus & de Interpretatione eiusdem Sacræ Scripturæ .
De Traditionibus Ecclesiasticis . De Veritate . Visibi-
litate, & Sanctitate Ecclesiæ . De Concilijs Catholicis .
De Summo Pontifice . Et de Virtutibus Theologicis .

EX THEOLOGIA DE DEO.

VASI modò geniti infantes prapugstato lacte ab
vberibus Sanctæ Romana Ecclesiæ per Scripturam
Diuinam, & Virtutes, Deum nostrum sibi paruu-
los aduocantem in Proverbijs cap. 9. adire non du-
bitauimus infrascriptos Tractatus Theologales attingen-
tes.

De essentia, existentia, & subsistentia Dei. De Attributis
Diuinis in genere, & in spetie . De Scientia Dei, tam
in ordine ad se, quam in ordine ad creaturas possibi-
les, & futuras . De attributis principalibus eiusdem
Scientiæ Diuinæ . De Ideis, & Concordia Diuinæ præ-
scien-

scientia cum nostro libero arbitrio. De Voluntate
Dei, Actibus, & attributis eiusdem Voluntatis. Postre-
mò de Processionibus Diuinis.

EX THEOLOGIA DE CHRISTO

PRONIAM ut inquit Scriptura hæc est vera sa-
pientia nosse te Deum verum, & quem misisti
Iesum Filium tuum; ideo pralibata cognitione
Dei in vnitae essentia, & Trinitate Personarum,
Christum Dominum nostrum venerantes, attingimus sequen-
tes *Traçtatus ad Incarnationem spectantes, videlicet.*

De Possibilitate; Conuenientia; necessitate; & Fine Incar-
nationis. De valore operum Christi. De essentia;
Qualitate; & Causis Incarnationis; De Modo vnio-
nis hypostaticæ, tam ex parte Assumentis, quam ex
parte naturæ assumptæ. De Gratia Christi, tam habi-
tuali, quam actuali, & gratis data. De scientia eius-
dem Beatifica; Infusa; & naturali.

EX METAPHYSICA.

PRÆCOGNITIS illis, quæ maxime necessaria no-
bis visa fuerunt ad enutriendam, & roborandam
Fidem nostram Catholicam, & quæ ante omnia
opus est ut Fidelis agnoscat; ad mentem D. atha-
nasij, aggressi sumus scientiam illam, quæ radicatus ingerit
nobis

11

vobis cognitionem naturæ nostræ, iuxta illud Nosce te ipsum: & ab vniuersalioribus prædicatis exordientes, ut per cognitionem actualem distinctam procederemus, à Metaphysica delibauimus infra scriptos Tractatus, videlicet.

De ente: & essentia. De attributis, seu affectionibus entis tam vnitis, quam disiunctis; tam primis, quam or-
tis; tam principalibus, quam accessorijs, idest de
Vnitate; Veritate; Bonitate; numero; ordine; Perfe-
ctione; Pulchritudine entitatiua. De Actu & Poten-
tia; Principio & principiato; Causa & causato; Fini-
to & Infinito; Necessario, & contingenti; Specula-
bili, Agibili, & Factibili; Eodem & diuerso; Vniuer-
sali, & particulari; Comuni & Proprio; Communi-
cabili & Incommunicabili; Toto & parte; Simplici
& Composito. Naturali & artificiali; Absoluto & Re-
latiuo. Permanente, & successiuo. Priori, Postero-
ri, & Concomitanti; Completo & Incompleto; Ab-
stracto & Concreto; Subiecto; & Adiuncto; Medio &
extremo; Signo & signato; Mensura & mensurato;
De Primo cognito; Et tandem de speciebus entis, hoc
est de substantia, & Accidente, tam in genere, quam
in specie; Sed præcipuè de Angelis, & Anima ratio-
nali.

12
EX PHYSICA.

DIVISO Ente in substantiam & accidens, nobilissimam partem eius nobis primo loco proposuimus dignoscendam, id est substantiam, & quidem delibata Spirituali, materialem, circa quam tota Physica occupatur, aggressi sumus, percurrentes Tractatus.

De Principiis rerum naturalium in communi. De materia. De Forma. De Priuatione. De Natura. De Causis. De Motu. De Infinito. De loco. De Vacuo. De Tempore. De Vnitae: contrarietate: & speciebus motus. De Indiuisibilibus. De modis incipiendi, & desinendi rerum. De Terminis magnitudinis, & paruitatis. De Impulsu; & de primo Motore.

EX MEDICINA.

INTER corpora naturalia nobilissimum locum tenet corpus humanum, de quo ut sanabili pertractat Medicina; quapropter ut Philosophiam naturalem in nostro corpore experiremur, ex huiusmodi Disciplina attingimus Tractatus.

De Elementis. De Temperamentis. De Humoribus. De membris. De Facultatibus. De Actionibus & de spiritibus, quæ omnia spectant ad res naturales corporis humani. Item de Aere. De cibo & potu. De somno, & vigilia. De Inanitione & plenitate. De Motu, & Quietate. De re Venerea. Et de Animi Accidentibus,

bus, quæ attinent ad res non naturales eiusdem nostri corporis. Insuper de causis morborum. De Morbis ipsis & Febris. Et de Symptomatibus spectantibus ad res præternaturales.

Ad exactiorem verò cognitionem rei Medica delibauimus aliquid.

De Morborum temporibus. De Crisibus. De diebus Iudicialibus. De Signis. De Pulsibus. De Urinis. Deiectionibus; & sputis. De Conseruanda sanitate. De Methodo medendi. Et tandem de Instrumentis Medicinæ, Dieta; Pharmacia; & Chirurgia.

EX IVRISPRVDENTIA.

INTELLECTVS practicus sequitur Speculationum, veluti fructus ipsi sequuntur flores; cum igitur Philosophia Moralis ad mentem Sapientum sit fructus nostri intellectus: ideo delibatis ex Ethica Virtutibus Cardinalibus, Iustitiam & Prudentiam cateris antepones, Libros Institutionum, qui de Iustitia pertractant, iuxta sensum virorum Prudentum attingimus per Titulos.

De Iustitia, & Iure. De manumissione. De Patria Potestate. De Nuptijs. De Adoptionibus. De Tutelis. De capitis diminutione. De Curatoribus. Item de acquirendo dominio rerum. De seruitutibus rusticorum, & urbanorum prædiorum. De Usufructu. De Usu, & habitatione. De Usucapionibus, & longi temporis præscriptionibus. De donationibus. De alienationibus. De Testamentis, & Hæredibus. De
sub-

substitutionibus. De Legatis. De Lege Falcidia. De
Fideicommissarijs hæreditatibus. De Codicillis. De
Hæreditatibus ab intestato. De legitima agnatorum,
& cognatorum successione. De senatusconsulto Ter-
tylliano; Orficiano; & Trebelliano. De gradibus co-
gnatorum. De bonorum possessionibus. De Obliga-
tionibus tam ex contractu, quam ex quasi contractu.
tam ex delicto quam ex quasi delicto. De stipulatio-
nibus. De Fideiussoribus. De mandatis. De lege
Aquila. & de Iniurijs. Item de Actionibus in rem &
personam. Ciuilibus, & Prætorijs. petendæ rei, vel
petendæ penæ, vel mistis. Habentibus condemnatio-
nem in simplum, in duplum, in triplum, & in qua-
druplum. Bonæ fidei, & stricti iuris. Arbitrarijs in
rem, & in personam. Quibus consequimur totum so-
lidum, vel minus solido. De negotio, quod dicitur
gestum cum eo qui est in aliena potestate. De Pec-
lio. De noxalibus actionibus. De satisfactionibus. De
perpetuis & temporalibus actionibus, quæ ad Hære-
des & in hæredes transeunt. De Exceptionibus & Re-
plicationibus. De Interdictis. De pœna temerè liti-
gantium. De Officio Iudicis. Et de Publicis iudicijs.

EX LOGICA.

RÆCOGNITIS simplicibus terminis ad di-
sciplinæ præcipuas spectantibus, congruum erat,
ut disciplinam illam delibaremus, quæ nos docet
modum rectè ratiocinandi de ipsè terminis simpli-
cibus: sicque intentionibus primis prægestatis, facilius esset
gradus

*gradus ad inventiōnes secundas de quibus Logica. Ex qua
attigimus Tractatus.*

De Prædicabilibus; Ante prædicamentis; Prædicamen-
tis; Postprædicamentis; Propositionibus, & syllogif-
mis. videlicet De Genere; Spetie; Differentia; Pro-
prio; & Accidente. De Vniuocis; Equiuocis; Analo-
gis; Denominatiuis; Regulis, & Diuisionibus; De
substantia; Quantitate; Qualitate, Relatione, Actio-
ne, Passione; Quando; Situ; Vbi; & Habere. De
oppositis; modis essendi prius; & simul; speciebus
motus; & modis habere. De essentia; speciebus, &
accidentibus Propositionum; & Syllogismorum; De
Præcognitionibus, & Præcognitis; De Demonstratio-
ne, & eius Principijs immediatis; De Circulo, & Re-
gressu; De Propositionibus de omni; Per se; & qua-
tenus ipsum; & tandem de Diffinitione.

EX GRAMMATICA.

MODUM ratiōandi docuit Logica; sed rectè loqui
in discursu docet Grammatica; & ideo nequa-
quam primo loco didicimus hanc Artem, ne per
ignotos terminos locutio flueret; Præcognitis er-
go terminis scientiarum (quantum fas est puerulo) facilior
datus est nobis aditus ad percurrendas Partes ipsius
Grammaticæ; nec non Regulas circa verba Actiua;
Passiua; Neutra; Communia; & Deponentia. Insuper
de Verbis impersonalibus. Infinitis. Famulato. ijs. De
Aduerbijs localibus. De Gerundijs. De Supinis. De
Comparatiuis. De Superlatiuis; & De Participijs.

EX RETHORICA.

*V*NC prodest scientia nostra, cum alios ad veritatis cognitionem attrahere possumus; igitur cum Rethorica, moueat, atque delezet, vt inde possit docere Veritatem, nec non alios attrahere ad suum sensum; ideo vltimo loco Rethoricam libauimus, eius partes precipuas attingentes, scilicet Inuentionem. Dispositionem. Elocutionem. Memoriam. & Pronunciationem. Loca intrinseca, & extrinseca ex quibus argumenta desumuntur. Partes, & Genera Orationis. Figuras tam dictionis, quam Constructionis, & Elocutionis.

VERVM CVM ELOQVENTIA COMPARETVR NATVRA, ARTE, ET EXERCITIO; DEVS DONAT NATVRAM; TRADVNT MAGISTRI ARTEM; SED EXERCITIVM COMPARATVR TEMPORE: CVM IGITVR PARVVLVS NOSTER ETATEM PVERILEM FERE ATTINGAT, CARERE PERFECTIONE NECESSE EST. SED HANC TV QVOQVE PRÆBEBIS, SI CORDE TVO PERFECTO ILLVM SVSCEPERIS.

